

Kitabu cha Danieli - Namba Tisini na Mbili

*Okusukula Obunabbi: Enkozesa Essatu ez'Ebigambo Omukaaga
Ebisembayo ebya Danyeri n'Omusana Ogweyongera ogwa Malayika
ow'Okusatu*

Jeff Pippenger
2024-02-25

Mu mwikadilo wa baMillerite, ukwongela kwa bulongo bwakwikala kwafungululwa, kabili kwalinga ukweshwa capamo, nomba te ku bamo fye, baProtestanti abetwa ukuti ni bo mu United States. Saridisi, ulukuta ulwafumine mu mfifi sha bukankala bwa bapapa, lwaletungululwa ku kumfwa bwino ukwaisapo ukwa mbila nsuma iyo yali no kusokololwa ilyo ahema ilya mu mulu lyafungulwa mu mulu. Mu mwikadilo wa malaika wa citatu, ukwongela kwa bulongo bwakwikala kwafungululwa pa September 11, 2001, kabili kwalinga ukweshwa ubuAdventisti bwa Laodikea mwisonse isonde. Pa mulandu uyu, icine ico cileimishiwa mu mavesi mutanda ya kulekelesha aya mu Danieli eleveni, ayo e cifulo ca ukwongela kwa bulongo bwakwikala, calikaniwe na buAdventisti bwa Laodikea.

“Abubaki bake bayindikirwa b’ukuri ku musingi nyakuri (1 Abakorinto 3:10, 11) bari mu rujijo kandi baraburabuzwa, kuko imyanda y’inyigisho z’ibinyoma yabuzaga uwo murimo gukomeza. Nk’abubakaga urukuta rwa Yerusalemu mu minsi ya Nehemiya, bamwe bari bageze aho bavuga bati: ‘Imbaraga z’abikorezi zashize, kandi imyanda ni myinshi; ni cyo gituma tudashobora kubaka.’ Nehemiya 4:10. Bananiwe n’urugamba rudahwema rwo guhangana n’itotezwa, uburiganya, gukiranirwa, n’izindi nzitizi zose Satani yashoboraga gucura kugira ngo abangamire kujya mbere kwabo, bamwe mu bari barabaye abubatsi b’indahemuka bacika intege; maze kugira ngo babone amahoro n’umutekano by’imitungo yabo n’ubugingo bwabo, batera umugongo umusingi nyakuri. Abandi bo, batigeze bacibwa intege no kurwanywa n’abanzi babo, batangaje bashize amanga bati: ‘Ntimubatinye; mwibuke Uwiteka, ukomeye kandi uteye ubwoba’ (umurongo wa 14); maze bakomeza umurimo, umuntu wese afite inkota ye ikenyeye ku rubavu rwe. Abefeso 6:17.”

“Mu myaka yose, wa mwuka umwe wo kwanga no kurwanya ukuri ni wo wahumekeye abanzi b’Imana, kandi kwitonda no kuba indahemuka nk’uko byahoze ni ko byasabwe abagaragu bayo. Amagambo ya Kristo yabwiye abigishwa ba mbere areba n’abamukurikira kugeza ku mperuka y’igihe ati: ‘Icyo mbabwiye, ndakibwira bose nti: Mube maso.’ Mariko 13:37.”
Intambara Ikomeye, 56.

Danieri tujili twa mwoyo wa uvaho gatandatu twa mpera twatangiye kugaragazwa mu rwego rw’imirimo y’ubumisiyonari yishyigikira yo mu Badivantisiti b’i Lawodikiya, hanyuma uko igihe cyagiye gihita, ihangana n’abanyatewolojiya bazwi cyane (abize) bo muri uwo Mwadivantisiti w’i Lawodikiya. Intwaro zakoreshejwe mu kugerageza gutesha agaciro ubwo butumwa, buri gihe zabyaye umucyo urushijeho kuba mwinshi n’ubusobanuro burushijeho kujya ahagaragara bw’iyo mirongo yari iri gusuzumwa no guterwaho. Ayo mahamvu amaherezo yatumye haboneka

ubwumvane bw'ubuhanuzi butari bwarigeze kumenyekana mbere, ariko nyuma bugashyirwaho nk'ubwashyizweho neza kandi busangwa ari umwe mu mugabane w'umucyo ugenda urushaho kwi Yongera w'umumarayika wa gatatu.

Abamilerite bamenye gusa ubwami bune bwo mu buhanuzi bwa Bibiliya, ariko bidatinze nyuma ya 1844, byaje gusobanuka ko Leta Zunze Ubumwe z'Amerika ari yo nyamaswa yo mu butaka ivugwa mu Byahishuwe 13, kandi uko gusobanukirwa kwatumye byeruka neza ko ubupapa butari igice gusa cy'ubwami bw'Abaroma, ahubwo ko mu by'ukuri ari bwo bwami bwa gatanu bwo mu buhanuzi bwa Bibiliya.

“Kirhe cha ka ndukubumyo kya nshol onene wa mubuji, kya nyama wa pa ntanda udi bu ngweji, ne kya nyama udi ne mponda ya mwana wa mukooko, bukalenge bwa pa buloba budi ne lukonko lwa pa bujinya bwa ku nyima bwa kunyatshila Mikenji ya Nzambi ne kunyokesha bantu Bende, byakamweshibwa Yone. Mvita eyi ilama kuya too ne ku mpela kwa bikondo. Bantu ba Nzambi, badi bafwananganyibwa ne mukaji wa cijila ne bana bende, bakamweshibwa bu badi bakebe menemene. Mu matsuku a ndekeelu kwakashala buye ntshidi. Bidi biba, Yone udi ubavuga bu ‘aba badi balama mikenji ya Nzambi, ne badi ne bujadiki bwa Yesu Kristo.’”

“Bupagani, na kisha kupitia Upapa, Shetani alitumia uwezo wake kwa karne nyingi katika jitihada ya kuwafuta katika uso wa dunia mashahidi waaminifu wa Mungu. Wapagani na waumini wa Upapa waliongozwa na roho ileile ya joka. Walitofautiana tu kwa kuwa Upapa, ukijifanya kuwa unamtumikia Mungu, ulikuwa adui hatari zaidi na mwenye ukatili zaidi. Kwa njia ya Urumi wa Kipapa, Shetani aliufanya ulimwengu kuwa mateka. Kanisa la Mungu linalodaiwa lilivutwa na kuingizwa katika safu za upotovu huu, na kwa zaidi ya miaka elfu moja watu wa Mungu waliteswa chini ya ghadhabu ya joka. Na wakati Upapa, ukiwa umenyang'anywa nguvu zake, ulipolazimishwa kuacha mateso, Yohana aliona mamlaka mpya ikipanda ili kuirudia sauti ya joka, na kuendeleza kazi iyo hiyo ya kikatili na ya kukufuru. Mamlaka hii, ya mwisho itakayopigana vita dhidi ya kanisa na sheria ya Mungu, iliwakilishwa kwa mfano wa mnyama mwenye pembe mfano wa mwana-kondoo.”

“Lê belê xêzkirina tund a qelama pêxemberî di vê dîmenê aştîyane de guhertinek eşkere dike. Ajalê bi qirnên mîna berxê dengê ejdehayê diaxivê, û ‘hemû hêza ajalê yekem li ber wî dike.’ Pêxemberî ragihand ku ewê ji wan ku li ser zemînê dijîn re bêje ku wan wêneyek ji bo ajalê çêbikin, û ku “ew hemûyan, biçûk û mezin, dewlemend û hejar, azad û kole, dike ku nîşanekê li destê xwe yê rast an li eniyê xwe bistînin; û ku kes nikaribe bikire an bifroşe, ji bilî yê ku nîşan, an navê ajalê, an jî hejmara navê wî hebe.” Bi vî awayî Protestantîzm di şopên Papatîyê de dimeşe.” Signs of the Times, 1ê Mijdara 1899.

Daniele elevene vesi yamutandatu eya mwisho ebiryo byashuruliirwe, kyamanyikanwa ngu urukurikirane rwose rugaragazwa muri ayo vesi yamutandatu rwavugaga ku mibanire n'imikoranire y'ububasha butatu Mushiki wa Kazi White yari amaze kumenya no kwita “ubupagani,” “Ubupapa,” na “Ubuporotesitanti.” Umwanzi yavuze ko “igihugu cy'ubwiza” cyo muri vesi ya mirongo ine n'imwe cari ikimenyetso c'Ubuporotesitanti canke c'ishengero ry'Abadivantisiti b'Umusi w'Indwi, ariko “igihugu cy'ubwiza” ni Leta Zunze Ubumwe za

Emakristiano ga Sabado y’Omusanvu, kino kitegeeza nti olunyiriri olw’amakumi ana mu lumu lulaga okuggwaawo kw’ekiseera eky’okugezesebwamu eky’Ekkansa ya Katonda, era ekintu ekisembayo Obwadiventi bwa Lawodikiya kye bwetaaga okuwulira, kwe kuba nti ekiseera kyabwe eky’okugezesebwamu kinaatera okuggwaako! Mukama yakulembera ensonga okutuuka awali kye kyategeerebwa nti Roma ey’obupagaani bwe yafuuka efuga ensi yonna mu Lutalo lw’e Actium mu mwaka gwa 31 BC, kyali kiteekwa okusooka okuwangula amaanyi ag’ebyobufuzi asatu ag’omu bitundu by’ensi nga bwe gakiikirirwa mu ssuula ey’omunaana eya Danyeri.

ئىس وەئى يىتەياردەن ئون «زاوخ لىد يىكاخ» و «تالەمژۇر» ، «رووشاب» ەك رىگئىچ يىكەي يىتسار ووبەھ س يىتخەت وەرمەب كئىتاك ، نىترگ ادرەسەب يىتسەد تىسەرمەپ تەب يامۇر ەك دركەد نايەن اى يىفارىگۇچ ەيەچوان مەئە مەشەي يىتسار وەب تىسەمۇ يەپ . سەدقەم يىن يىبش ئىپ يەمەراوچ يىن يىش ناش كەمۇ تەمەدرەس يەمەز ، تىن ئىمەب ادەكەي يىفارىگۇچ يىزىئە ئىس رەسەب نەتەمەكرەس ووب تىسەي ئىپ شى يىپاپ يامۇر ەك ووب ەل كەمۇ ، سەدقەم يىن يىبش ئىپ يەمەچەن ئىپ يىن يىش ناش كەمۇ تەمەدرەس يەمەز يىتخەت وەرمەب كئىتاك مەوارد نەش يىن لايەن اد يەمەتە ە شەمەب .

Mu kulekangana okwawilile pe “lifasi lya butumbi” ilyavandikwe mu vesi ya makumi yane na imo, Umwene alengulukile ukuti kwali ukubonekela kutatu ukwa Roma mu buprofeti. Roma ya kipagani, iyalandilwe na Roma ya paapa, kabili panali na Roma ya mu nshiku sha kulekelesha, iyo twaleita ukuti “Roma ya lelo.” Pamusango wa fishinka fibili ifyakosa kandi ifyashininkishiwa ifya buprofeti, icakubalilapo ukuba ukuti Lesa talecinja nangu panono, ne cimbi ukuti icine cishinikwa pa bucamushi bwa bakamboni babili, twafikile ku cishinka ukwabula kutetekela ukuti ifyakucingamisha fitatu ku mfumu ya ku kabanga ka kusikila mu vesi mutanda sha kulekelesha isha chapitala ya ikumi na imo iya Daniele fyalingile ukuleshaua amaka yatatu aya lifasi aya lelo.

Kuku kumanya kwatwemeze ekyo kye twali tumaze dda okukoba, kubanga twali tumaze okuwandiika “ensi ey’ekitiibwa” ng’amaanyi ag’omu kitundu ky’ensi (Amerika), era ne twagaana ekiteeso eky’obusirusiru nti yandibadde eraga ekkana, kubanga ekkana maanyi ga mwoyo.

Twatwala ekifo kino nga kyesigamye ku kukkiriza okwo okwabulijjo okunywezeddwa, nti mu Kigambo kya Katonda tewaliwo butanwa. Kitegeerekeka bulungi olw’abajulirwa bangi nti ekkansa ya Katonda mu nnaku ez’oluvannyuma lusozi.

Na itakuwa katika siku za mwisho, ya kwamba mlima wa nyumba ya Bwana utawekwa imara juu ya vilele vya milima, nao utainuliwa juu ya vilima; na mataifa yote yatamiminika kuujia. Na kabila nyingi watakwenda na kusema, Njoni, twendeni tupande mlimani kwa Bwana, nyumbani kwa Mungu wa Yakobo; naye atatufundisha njia zake, nasi tutakwenda katika mapito yake; kwa maana katika Sayuni itatoka sheria, na neno la Bwana katika Yerusalemu. Isaya 2:2, 3.

Abo abaapendekeseje ukuthi “ensi ekhazimulayo” iyibandla, futhi ngokuvamile baphikelela ngokuthi iyibandla lamaSeventh-day Adventist, benza njalo ngoba uDanieli uchaza leyo nsimu ngokuthi “ikhazimulayo,” futhi ukucabanga kwabo okungajulile kwaphetha ngokuthi, njengoba “intaba engcwele ekhazimulayo” evesini lamashumi amane nanhlano ngokuqinisekileyo iyibandla likaNkulunkulu lezinsuku zokugcina, ngakho-ke “izwe elikhazimulayo” nalo kufanele libe yibandla. Phela, kokubili kuqukethe isiphawulo esithi “ikhazimulayo.”

Mu Mulungu makosa mulije mu Lizgu lake, ndipo apo Danieli wakugwiliskira ntchito lizgu lakuti “charu,” mwakukolerana na lizgu lakuti “chakutowa,” ndipo mavesi ghanayi pamanyuma wakugwiliskiraso ntchito lizgu lakuti “phiri lakupatulika,” mwakukolerana na lizgu lakuti “chakutowa,” Danieli wakalongora mphambano yakulinga pakati pa charu na phiri. Charu cheneco chakutowa ni Yuda, ndipo ni mu msumba wa Yerusalemu umo tempile la Mulungu likazengekera. Yerusalemu, panji tempile, lingapulikikwa nga ni mpingo wa Mulungu, kweni chigaŵa icho Yerusalemu walimo ni charu cha Yuda. Unenesko unandi ukakhazikiskika apo kumanya kukakura mu ungweru wakuluta panthazi wa mungelo wachitatu, kweni ise pano tikungoŵika waka maziko gha uchimi agho ghakumanyiska mawonekero ghatatu gha Roma.

Wexta kuferê Romaya pûpperest û Romaya papayî du şahid peyda kirin ku taybetmendiye pêxemberî ye Romaya nûjen saz dikirin, me rêzîkek ji tefsîrê nas kir ku min navê wê “sepandina sêcarî ya pêxemberiyê” danî. Kesên din jî hebûn ku fikirên wekhev derbarê dûbarebûna sêcarî ya hin pêxemberiyan bi kar anîbûn, lê pênaseya ku me nas kir, heman pênasê ye ku em hîn jî bi kar tînin. Girîng e ku were têgihiştin ku qaîdeya pêxemberî ya sepandina sêcarî ya pêxemberiyê, ya ku Future for America ew qas gelek bi kar tîne, di dema argumana şeş ayetên dawî ye Daniel 11 de hate dîtin; lê ya bi heman qasî girîng ev e ku ew arguman bû sedema yekemîn naskirina ku sepandina sêcarî ya pêxemberiyê derbarê Roma de bû. Di dîroka Milleriyan de yek ji argumanan ev bû ku gelo Antiochus Epiphanes “talanberên” gelê Daniel bû, an jî, wek ku Millerî têdigihiştin, Roma “talanberên” bû. Sedema ku ew girîng e ev e ku Roma, wek “talanberên” gelê Daniel, ew in ku di Daniel 11:14 de “dîtinê bi cih dîkin.”

Ne mu biseera ebyo bangi baligolokoka okulwana ne kabaka ow’obukiika obwa ddyo; era n’abanyazi b’abantu bo balyegulumiza okunyweza okwolesebwa; naye baligwa. Danyeri 11:14.

Munabat nax ti kaam taawen di tiga maipakat iti padto ket nailasin babaen iti kinapudno a adda dagiti tallo a pannakaipaduyakyak ti Roma iti padto ti Biblia. Impatakder ti Roma ti sirmata ti agdur-as a lawag ti maikatlo nga anghel, kas iti inaramidna iti pakasaritaan ti Millerita. Iti pakasaritaan ti Millerita, ti pannakaawat a ti kinapaganismo ken kinapapado ket dagiti pannakabalin a nangiturtor iti santuario ken buyot, isu ti nagbalin a kuadro ti kinapudno a nakaibatayan ni Miller iti “amin” a naimpadtoan a pannakaawatna. Dagiti maudi nga innem a bersikulo ti Daniel onse ket nangipatakder iti maysa a kuadro ti kinapudno a nakaibatayan ti Future for America iti amin a maipakatna a naimpadtoan. Dayta a kuadro ket dagiti tallo a makadadael a pannakabalin ti dragon, ti animal, ken ti ulbod a mammadto a mangidalan iti lubong nga agpaay iti Armageddon.

Omuutendo awo gwesigamye ku kutegeera nti Rooma ey’obupagaani, erondeddwaako Rooma ey’obupaapa, biwa obujulirwa bubiri obunyweza Rooma ey’omulembe guno, era nti Rooma ey’omulembe guno bwe bumu obw’emirundi esatu obwa ogusota ow’eby’omwoyo (United Nations), ensolo ey’Obukatoliki (obupaapa), ne nnabbi ow’obulimba ow’Obupolotesitante obwakyamuka (United States). Omuutendo awo gwe twogerako ng’okukozesebwa okw’emirundi esatu okw’obunnabbi. Mu bitundu ebiddako tugenda kwogera ku nkozesa ez’enjawulo ez’emirundi esatu ez’obunnabbi ezitegeereddwa, era ezikola omutindo gw’omusana ogweyongera ogwa bamalayika abasatu.

Tukaloloka kutalika kwa butatu bwa bimonikilo bitatu bya Loma, byebyo bimanyika ndondomeko ya kisopolotiki ne ya kidini ya Loma ya lelo, iyo Sister White aiti churchcraft na statecraft. Ndondomeko iyo imanyikwa pa kuletelela hamwe birangwe bya bupolofita bya Loma ya bapagani ne birangwe bya bupolofita bya Loma ya buPapa, ku mulandu wa kumanyika no kushimika birangwe ibyo muri Loma ya lelo.

Tutatalisa kutala kukolesa kwa katatu kwa misokolokele yatatu ya Babuloni nge mutu ziamenena kuli Nimurodi, Nebukadineza ne Beleshaza, yize zimenya bulikani bwa kulivwija kwa muntu wa bubi uikala mu tempelo ya Leza ne kuambanga ete yeye ni Leza, uyo Esaya amanyishile nge “Muasuri wa matu.” Bulikani bwa upapa, ubwo buli mutwe wa busololi bwa Biblia, bumanyikilwa kuletanga pamo bimanyisho bya busololi bya Babeli ne bimanyisho bya busololi bya Babuloni ku mulandu wa kumenya ne kusimikila bimanyisho bya Babuloni wa masiku ano.

Tukelolesa botángi bosáli misato ya bimoniseli misato ya Eliya ndenge emonisami kati na Eliya mpe Yoane Mobatisi, oyo emonisaka “mongongo ya moto oyo azali koganga na esobe” na mikolo ya nsuka. Mongongo oyo ezali koganga na esobe na mikolo ya nsuka ezali komonisa mokengeli moko ya sikisiki, oyo ezali mobembo moko; mpe ezali komonisa litatoli mibale kati na mobembo moko oyo ezali na ebandeli mpe nsuka oyo ekokani. Toyebisami ete anzelu ya misato akoki kozala te soki anzelu ya liboso mpe ya mibale bazali te; yango wana, na molongo moko, ekoki kosalema te kokabola mobembo ya anzelu ya liboso na mobembo ya anzelu ya misato, mpe mibembo nyonso mibale emonisami na mokengeli oyo atyepamaki na Eliya mpe Yoane Mobatisi.

“Kalamu na sauti zetu zapaswa kuipaza sauti tangazo hilo, zikionyesha mpangilio wake, na matumizi ya unabii yanayotufikisha kwenye ujumbe wa malaika wa tatu. Haiwezekani kuwepo

wa tatu pasipo wa kwanza na wa pili. Ujumbe hii yatupasa kuipa ulimwengu katika machapisho na katika hotuba, tukionyesha katika mlolongo wa historia ya unabii mambo yaliyokuwako na mambo yatakayokuwako.” Selected Messages, book 2, 105.

Tukulolesya matumikile atatu aa bimwenekelo bitatu bya mutumwa uulongeleta nzila yakwe Mutumwa wa Cipangano kuti ayise mangu ku tempele yakwe, mbuli mbo cyelelezedwe muli Yohane Mubatizi a William Miller. Mulindizi waakumamanino nsamu wa buprofita, uuteywa pakuleeta antoomwe aa buprofita aa Yohane Mubatizi a William Miller antoomwe, kuti acibikile kumanyika kuzuzikizigwa kwaakumamanino kwa cipati ca butatu ca Malaki.

Tazama, nitamtuma mjumbe wangu, naye ataitengeneza njia mbele yangu; na Bwana, mnayemtafuta, atakuja ghafula katika hekalu lake, naam, mjumbe wa agano, mnayefurahia katika yeye; tazama, atakuja, asema Bwana wa majeshi. Malaki 3:1.

Tukalola ku kuhangulwila kwa milonga itatu ukwa kumonekela kutatu ukwa Uislamu, nga fyo kwalangishiwa na mibele ya buprofeti iya Uislamu iya mawo ya kutendeka na ya cibili mu Kusokolola ibipandwa umunani na pabula, iyo ilondolola mibele ya buprofeti iya Uislamu iya Woe ya butatu iyalondololwa mu Kusokolola ibipandwa ikumi na ikumi na cimo.

Tukakendeleza mambo haya katika makala inayofuata.

“Mutu nanshakukwambwilanga bongo bwaenu ne, mutu nanshakukukonkelanga kulanguluka kwenu ne, kufwayafwaya kwenu ne, nokupepa kwenu ne. Eci eco cishinka ico tufwile ukusunga mu mitima yesu ilelo. Abengi muli imwe namwishiba bwino ukuti icuma icapalwa ica Bufumu bwa kwa Lesa na bwa kwa Yesu Kristu cili muli Baibolo iyo mwikatila mu minwe yenu. Namwishiba ukuti tapali icuma ica pano nse ico umuntu engafikako ukwabula ukubombesha amaka no kuikatako umutima ukwingi. Kanshi cinshi ico mwingetekela ukuti mwingaishiba bwino ifyuma fya Cebo ca kwa Lesa ukwabula ukusunga umutima pa kufwayafwaya mu Malembo nangu ukuafwilishe bwino?”

“İncîlê xwendinê xwe rast û durust e; lê erkê we li wir bi dawî nabe; çimkî divê hûn bi xwe di rûpelên wê de lêgerîn bikin. Zanîna Xwedê bêyî hewildana hişmendî, bêyî duayê ji bo hikmetê, nayê bi dest xistin, da ku hûn ji genimê pak ê rastiye kaxiza ku bi wê mirovan û Şeytan doktrînen rastiye şaş nîşan dane, ji hev cuda bikin. Şeytan û komela wî ya ajanên mirovî hewl dane ku kaxiza şaşiye bi genimê rastiye re têkevin. Divê em bi dilovanî xezîneya veşartî bigerin, û ji ezmanan hikmetê bixwazin da ku çekirinên mirovî ji fermanên ilahî cuda bikin. Ruhê Pîroz dê alîkariya lêgerê rastiye mezin û bihayê, yê ku bi plana rizgariye re têkildar in, bike. Dixwazim vê rastiye li ser hemûyan bihêzim ku xwendineke bêserûber a Nivîsarên Pîroz têr nake. Divê em lê bigerin, û ev tê vê maneye ku em hemû tiştê ku gotinê tê de cih digire bikin. Wek karkerê madenê ku bi hesret erdê vedikole da ku reşên zêrê bibîne, we jî divê Peyva Xwedê bikolin ji bo xezîneya veşartî ku Şeytan wisa dirêj dem hewl da ku ji mirov veşêre. Xudan dibêje, ‘Heke kesek bixwaze ku daxwaza Wî bike, ew ê ji hînkirinê bizane.’ Yûhenna 7:17.” Fundamentals of Christian Education, 307.